

INLEIDING

Op 13 april 1995 werd de wet ter bestrijding van de mensenhandel aangenomen door het parlement. Drie jaar later brengen wij ons derde jaarverslag over de evolutie en de knelpunten in de bestrijding van de mensenhandel. Het Centrum is reeds zes jaar actief bezig met deze problematiek. Er is vooruitgang geboekt. Dat staat vast.

Heel wat mensen, van de basis tot de top, nemen hun verantwoordelijkheid op een bewonderenswaardige manier ter harte. Een aantal mensen en diensten nemen hun verantwoordelijkheid niet of onvoldoende op. In een aantal gevallen bij gebrek aan interesse en dynamiek en in aantal gevallen omwille van het gebrek aan middelen.

Een aantal vaststellingen van het Centrum, geformuleerd in de vorige jaarverslagen en in dit verslag, vallen kennelijk meer en meer samen met de bevindingen van de overheid.

Wijzelf hebben in het verleden misschien te weinig aandacht besteed aan bepaalde vrij grootschalige activiteiten van mensenhandel en mensensmokkel en de inzet van heel wat mensen om deze te bestrijden.

De federale overheid, van haar kant, heeft wellicht ook te weinig aandacht gehad voor een aantal situaties van beperktere omvang, maar daarom niet minder dramatisch voor de betrokkenen, waarbij structurele maatregelen niet altijd soelaas bieden.

Hier liggen de uitdagingen voor de toekomst. In dit rapport formuleren wij enkele voorstellen, en wij nemen daarbij ook risico's, om op enkele cruciale fenomenen afdoend in te grijpen. Wij wijzen ook op het belang van een volgehouden en voldoende ondersteunde actie aan de basis waarbij dikwijls heel wat energie moet opgebracht worden voor (geïsoleerde) kleinschalige vormen van mensenhandel.

De complementariteit tussen de opdracht van het Centrum en de overheid, in het bijzonder de departementen Justitie en Binnenlandse Zaken wordt, ons inziens, duidelijker.

De (federale) overheid heeft een belangrijke verantwoordelijkheid om structurele maatregelen te nemen. Het Centrum schuift twee prioriteiten naar voor in dit jaarverslag. De problematiek van het oneigenlijk gebruik van de asielprocedure waarin de overheid duidelijke bakens zou moeten durven zetten (zonder afbreuk te doen aan het asielrecht) en de aanpak van de systematische controle van de risicosectoren voor mensenhandel waarvoor duidelijke richtlijnen moeten tot stand komen en de nodige middelen moeten voorzien worden.

Het Centrum geeft een duidelijke ondersteuning aan de lokale en regionale initiatieven, zowel van de overheidsdiensten als van de private sociale organisaties en richt daarbij zijn aandacht in het bijzonder op de slachtoffers en nieuwe, of vooralsnog minder bekende, fenomenen van mensenhandel.

In de bijdrage van het Ministerie van Binnenlandse Zaken vinden wij de bevestiging van een aantal problematieken die door het Centrum in de vorige jaarverslagen aangekaart werden of in de loop van het voorbije jaar ter discussie gesteld werden.

Het gaat hierbij ondermeer om de problematiek van de au-pair-jongeren, het dienstpersoneel van sommige leden van buitenlandse diplomatieke posten, niet-begeleide minderjarigen, jong voetbaltalent enz.

Wij kunnen objectief vaststellen dat deze problemen naar boven komen en zichtbaar worden doorheen de activiteiten van het Centrum en de gespecialiseerde opvangcentra en zo hun weg vinden naar de beleidstafels en de concrete aanpak op het terrein. De problematiek van de buitenlandse sportbeoefenaars is er een recent en duidelijk voorbeeld van.

Het verslag van het Ministerie van Binnenlandse Zaken stelt ook dat het een illusie is te geloven dat de mensenhandel kan worden aangepakt, enkel en alleen, door de organisatoren aan te pakken of door de kanalen van de illegale immigratie bloot te leggen of uit te schakelen. Er moet ook gewerkt worden aan het wegnemen van de factoren waarlangs die organisatoren hun netwerken van mensenhandel en mensensmokkel uitwerken.

Daar hadden wij het vrij uitdrukkelijk over in ons vorig jaarverslag bij de analyse van de aanpak van de strijd tegen de mensenhandel in de vijf grootste steden van het land.

Wij komen er uitdrukkelijk op terug in dit jaarverslag omdat op dat vlak onvoldoende vooruitgang geboekt werd. Wij denken hierbij in het bijzonder aan het te lakse optreden tegenover het uitoefenen van illegale winstgevende activiteiten en het te veel voorkomend oneigenlijk gebruik van de asielprocedure door mensenhandelaars. Zowel de lokale als de federale overheden en de gerechtelijke instanties moeten hierin hun verantwoordelijkheid uitdrukkelijk opnemen.

In 1998 kan verwacht worden dat Justitie het opsporings- en vervolgingsbeleid ter bestrijding van de mensenhandel zal uittekenen. Justitie en Binnenlandse zaken voorzien ook specifieke projecten voor de steden Antwerpen, Brussel en Luik.

Er kan een betekenisvolle stap vooruit gezet worden. Wij hopen dat dit gebeurt in nauw overleg tussen alle betrokken actoren.